

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง "ผลกระทบของการที่ภรรยามีส่วนช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวต่ออำนาจการตัดสินใจและความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว" มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบว่า การที่ภรรยาออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านและมีรายได้มาจุนเจือ หรือหาเลี้ยงครอบครัวจะส่งผลกระทบอย่างไรบ้างต่อ ก) โครงสร้างทางอำนาจของครอบครัว ข) การตัดสินใจที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว ค) ความรู้สึกนึกคิดของภรรยาในเรื่องความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจในการตัดสินใจ และ ง) การคาดหวังของภรรยาในเรื่องอำนาจของฝ่ายภรรยา นอกจากนี้ยังต้องการค้นหาปัจจัยอื่นบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในเรื่องที่กล่าวมา และเพื่อประเมินอย่างคร่าว ๆ ว่าสัดส่วนของภรรยาที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านแต่ยังมองว่าตนเองเป็น "ช้างเท้าหลัง" มีอยู่มากน้อยเพียงใด

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ สตรีที่สมรสแล้ว มีบุตร และอยู่ร่วมกับสามี ที่ประกอบอาชีพในภาคธุรกิจเอกชน ราชการ และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนสตรีที่ทำงานหาเลี้ยงชีพในทางวิชาชีพ เช่น ครู แพทย์ เกษัชกร สถาปนิก วิศวกร เป็นต้น จำนวนทั้งสิ้น 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด โดยมีตัวแปรที่จะวัด 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษาของภรรยา ระดับการศึกษาของสามี อาชีพ รายได้ อายุภรรยา ระยะเวลาการสมรส เป็นต้น

2. ตัวแปรที่ใช้ทฤษฎีเป็นกรอบในการอ้างอิง ได้แก่ ทฤษฎีการที่นำเข้ามาสู่การสมรส การมองว่าตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว การตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว การตระหนักของภรรยาเกี่ยวกับการพึ่งพาสามีในด้านต่างๆ การยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจ อำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว และความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามชนิดให้ผู้ตอบกรอกเอง โดยผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นหัวหน้างานในแต่ละแห่งในการแจกแบบสอบถามและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ (chi-square test) เมื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพบว่า

1. ทฤษฎีการที่นำเข้ามาสู่การสมรสของภรรยาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 1.1) ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ภรรยาที่นำทฤษฎีมาสู่การสมรส อันได้แก่ สถานภาพทางอาชีพ รายได้ และการศึกษา ในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปครบทั้ง 3 อย่าง ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือ/ตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว มากไปกว่าภรรยาที่นำทฤษฎีมาสู่การสมรสในระดับต่ำทั้ง 3 อย่าง หรือในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปไม่ครบทั้ง 3 อย่าง

2. ภายหลังจากที่ประกอบอาชีพ สตรีที่ออกทำงานนอกบ้านภายหลังการสมรสแล้ว 1 ปีขึ้นไป จะมีส่วนในการตัดสินใจหรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว มากกว่าตอนที่ยังอยู่บ้านและทำหน้าที่แต่เพียงเป็นแม่บ้าน แต่ทั้งนี้รายได้จากการประกอบอาชีพ จะต้องมีค่าสำคัญ หรือ/และความจำเป็นต่อการดำรงชีพของสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 2 ปรากฏว่า ประเภทของภรรยาตอนที่อยู่บ้านและทำหน้าที่แต่เพียงเป็นแม่บ้าน กับภรรยาตอนที่ประกอบอาชีพภายหลังการสมรสแล้ว 1 ปีขึ้นไป มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 2.1)

3. ภรรยาที่มองตัวเองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัวมากไปกว่าภรรยาที่คิดว่าตัวเองไม่มีหรือไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญในเรื่องนั้น เนื่องจากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ปรากฏว่า การมองตนเองของภรรยาเกี่ยวกับการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (แสดงในตารางที่ 3.1)

4. ได้ศึกษาพบว่า ปริมาณรายได้ทั้งหมดของภรรยาไม่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมองตนเองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 4.1) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การมองว่าตนเองมีบทบาทสำคัญดังกล่าว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณรายได้ที่นำเข้ามาสู่ครอบครัว อย่างไรก็ตามระยะเวลาการสมรสเป็นตัวแปรเงื่อนไขที่ทำให้ปริมาณของรายได้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมองตนเองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว เฉพาะในกลุ่มภรรยาที่สมรสเกิน 11 ปีขึ้นไปเท่านั้น (แสดงในตารางที่ 4.5)

อนึ่ง เมื่อนำเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการนำรายได้มาใช้ง่าย และความแตกต่างระหว่างรายได้ของคู่สมรสเข้ามาพิจารณาก็ไม่พบว่า ปริมาณรายได้ทั้งหมดของภรรยา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมองตนเองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 4.2)

5. ภรรยาที่มองตัวเองว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ไม่ได้คาดหวังว่าตัวเองมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวมากกว่าภรรยาที่ไม่ได้มองตนเองเช่นนั้น เนื่องจากผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 5 ปรากฏว่า สำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของภรรยาเกี่ยวกับการมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัว ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 5.1) และพบว่าอายุของภรรยาเป็นตัวแปรก่ดที่ทำให้การมองตนเองของภรรยาเกี่ยวกับการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของภรรยาเกี่ยวกับการมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัว

เฉพาะในกลุ่มภรรยาอายุเกิน 41 ปีขึ้นไปเท่านั้น (แสดงในตารางที่ 5.2) ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5

6. ไม่ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักรู้ในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจของสามีที่มีมากกว่า กับความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในการมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัว (แสดงในตารางที่ 6.1)

แต่กลับพบว่า การตระหนักรู้ในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจของสามีที่มีมากกว่า มีความสัมพันธ์กับอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 6.2) ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ทำให้สามารถยอมรับส่วนที่ 2 ของสมมติฐานในข้อที่ 6 ได้

7. ทั้งในส่วนแรก และในส่วนที่ 2 ของสมมติฐานข้อที่ 7 ผู้วิจัยไม่สามารถจะลงความเห็นได้ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับสมมติฐานในข้อนี้ เนื่องจากว่าจำนวนผู้ตอบที่มีความเห็นหรือความรู้สึกดังกล่าวมีเพียง 8 คน และการกระจายอยู่ในลักษณะที่ทำให้เกิดปัญหาการวิเคราะห์ไม่ได้ ดังนั้นจึงไม่อาจสรุปได้

8. ภรรยาที่ตระหนักว่าตนต้องพึ่งพาสามีมากในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านเศรษฐกิจด้วย จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวน้อยกว่ากรณีที่ภรรยาเห็นว่าการพึ่งพาระหว่างภรรยา กับสามีนั้นอยู่ในระดับพอ ๆ กัน หรือกรณีที่สามีเป็นฝ่ายพึ่งพาตนเสียมากกว่า ความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 8.1)

9. กล่าวโดยทั่วไปหรือโดยเฉลี่ยแล้ว ไม่ว่าภรรยาจะนำทรัพย์สินอันมีค่าเข้ามาสู่การสมรสมากเท่าใด หรือ/และไม่ว่าจะมองตนเองว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวมากเท่าใด ถ้าได้ยึดถือความชอบธรรมของสามีในการเป็น "ข้างเท้าหน้า" ตามคำนิยามหรือแบบแผนประเพณีไว้เป็นบรรทัดฐานหลักของครอบครัวแล้ว ภรรยาที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวน้อยกว่าหรือค่อนข้างน้อยกว่าภรรยาที่ไม่ได้ยึดถือเช่นนั้น และก็จะไม่คาดหวังว่าตัวเองมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัว (แสดงในตารางที่ 9.1 ในส่วนแรก และตารางที่ 9.2 ในส่วนที่ 2)

นอกจากการวิเคราะห์สมมติฐานทั้ง 9 ข้อแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในเรื่องการมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจ

ในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัว (แสดงในตารางที่ 10.1) และพบว่าการตระหนักรู้ในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว แต่จะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของภรรยาในการมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 11.1 และตารางที่ 11.2)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้พบว่าประเภทของภรรยาที่นำทรัพยากรอันมีค่าเข้ามาสู่การสมรส และที่มองว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัว แต่จะมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงในตารางที่ 11.3 และตารางที่ 11.4)

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง "ผลกระทบจากการที่ภรรยาออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านต่ออำนาจการตัดสินใจของภรรยาและความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว" ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาคธุรกิจเอกชน ราชการ และรัฐวิสาหกิจที่ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการศึกษาพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้วิจัยได้ประสบมีอยู่ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. ปัญหาในการได้รับแบบสอบถามคืนมาไม่ครบ ปัญหาในข้อนี้ทำให้ผู้วิจัยต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น เนื่องจากว่าไม่สามารถเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ครบ ทำให้ต้องไปขอรับคืนในภายหลังอีกหลายครั้ง และปรากฏว่ามีหลายแห่งที่ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาไม่ถึง 50% แบบสอบถามทั้งหมด 490 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับคืนมา 382 ฉบับ และเมื่อนำมาตรวจสอบพบว่าสามารถนำมาใช้ได้ 306 ฉบับเท่านั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาน้อยลง

2. ปัญหาในการหาข้อมูล เนื่องจากข้อมูลบางอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ค่อนข้างหายาก ได้แก่ ข้อมูลจากสตรีที่สมรสแล้ว มีบุตร และอยู่ร่วมกับสามี ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านภายหลังการสมรสแล้ว 1 ปีขึ้นไป ในประเด็นนี้ผู้วิจัยประสบปัญหา

แต่เดิมผู้วิจัยคาดหวังว่าจะพยายามหาให้ได้ไม่ต่ำกว่า 50 คน แต่เมื่อปฏิบัติจริงสามารถหาได้เพียง 48 คนเท่านั้น

สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้ ยอมรับสมมุติฐานในข้อที่ 2 ข้อที่ 6 ในส่วนที่ 2 ข้อที่ 8 และข้อที่ 9 สำหรับสมมุติฐานข้อที่ไม่ยอมรับ คือ สมมุติฐานในข้อที่ 1 ข้อที่ 3 ข้อที่ 4 ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 ในตอนที่ 1 ส่วนสมมุติฐานในข้อที่ 7 ผู้วิจัยยังไม่สามารถสรุปได้ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับสมมุติฐาน เนื่องจากจำนวนผู้ที่ตอบมีไม่เพียงพอที่จะทำการวิเคราะห์ได้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า คุณภาพแห่งอำนาจ (ในการตัดสินใจ) ของภรรยา เป็นสิ่งที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเปรียบเทียบทรัพยากรที่ภรรยานำเข้ามาสู่การสมรสตามกรอบแนวคิดของ Blood and Wolfe (1960) ในเรื่อง "ทฤษฎีทรัพยากร" แต่อย่างไรก็ตาม การที่ภรรยาได้มีโอกาสออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านก็จะส่งผลให้ภรรยามีส่วนในการตัดสินใจ หรือ/และตัดสินใจด้วยตัวเองในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภรรยาที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านภายหลังการสมรสแล้ว 1 ปีขึ้นไป ส่วนปริมาณรายได้ของภรรยาส่วนใหญ่จะมีผลกระทบต่ออารมณ์ตนเองของภรรยาเกี่ยวกับการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว เฉพาะในภรรยาที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป หรือภรรยาที่สมรสมานานกว่า 11 ปีเท่านั้น และภรรยาที่มองตนเองว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวก็ไม่ได้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือความคาดหวังว่าตัวเองจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่คิดว่าตัวเองไม่มีหรือไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องนั้น ยกเว้นในกลุ่มภรรยาที่อายุ 41 ปีขึ้นไป ที่จะมีความคาดหวังมากกว่า

สำหรับกรอบแนวคิด "ความยุติธรรมตามสัดส่วน" ของ Mirowsky (1985) ที่มีแนวคิดที่ว่า แม้ว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะมีอิทธิพลเหนืออีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องการตัดสินใจ แต่จะถือได้ว่าการแบ่งอำนาจกันอย่างยุติธรรม เนื่องจากฝ่ายที่มีอิทธิพลเหนือกว่าได้ลงทุนมากกว่านั้น จะสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในสมมุติฐานข้อที่ 6 ในตอนที่ 2 คือ ภรรยาที่ตระหนักว่าอำนาจของสามีมีมากกว่าอย่างสมน้ำสมเนื้อกับรายได้ที่สามีนำเข้ามาสู่ครอบครัว และภรรยาเองก็นำรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัวน้อยกว่าสามี มีความโน้มเอียงที่จะไม่ใช้อำนาจการตัดสินใจด้วยตัวเองในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัว หรือใช้อำนาจดังกล่าวไปน้อยกว่าภรรยาที่ตระหนักว่าไม่สมน้ำสมเนื้อ

และในภรรยาที่ตระหนักว่าตนเองต้องพึ่งพาสามีในด้านต่าง ๆ มาก จะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวน้อยกว่าภรรยาที่เห็นว่าตนเองและสามีพึ่งพาพอ ๆ กัน หรือสามีเป็นฝ่ายพึ่งพาตนเองมากกว่า (ในสมมุติฐานข้อที่ 8) ผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้จะสนับสนุนแนวทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมที่ Emerson (1962) ได้เสนอเอาไว้เกี่ยวกับการพึ่งพาระหว่างบุคคล ในขณะที่มโนทัศน์ "สิทธิอำนาจ" ตามบรรทัดฐานหรือทางสังคมที่เสนอแนะไว้โดย Safilios - Rothchild (1970) ได้รับการยืนยันจากสมมุติฐานในข้อที่ 9 ซึ่งพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วไม่ว่าภรรยาจะนำทรัพยากรอันมีค่าของตนเข้ามาสู่การสมรสมากเท่าใด หรือ/และไม่ว่าจะมองตนเองว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวมากเท่าใด ถ้าได้ยึดถือความชอบธรรมของสามีในการเป็น "ข้างเท้าหน้า" ตามค่านิยมที่เป็นบรรทัดฐานหลักของครอบครัวแล้ว ภรรยาก็จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวน้อยกว่าภรรยาที่ไม่ได้ยึดถือเช่นนั้น และก็จะไม่คาดหวังว่าตนเองมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจ หรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของครอบครัวมากขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ปัญหาที่พบในการวิเคราะห์ คือ ในสมมุติฐานข้อที่ 7 ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะสรุปได้ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับตามสมมุติฐานที่ตั้งเอาไว้ เนื่องจากข้อมูลที่ได้มีไม่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปของผู้ที่สนใจจำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวนของข้อมูลให้มีความพอสำหรับใช้ในการวิเคราะห์

ในบรรดาสมมุติฐานข้อที่ไม่ได้รับการยอมรับนั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่งจะเป็นสมมุติฐานที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎี ได้แก่ สมมุติฐานในข้อที่ 1 และสมมุติฐานในข้อที่ 6 ในส่วนแรก ส่วนประเภทที่ 2 เป็นสมมุติฐานที่สร้างขึ้นมาจากหลักตรรกะ ได้แก่ สมมุติฐานในข้อที่ 3 ข้อที่ 4 และข้อที่ 5 ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาที่ผู้วิจัยคิดว่า ในกรณีของสมมุติฐานที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีคงจะไม่สามารถปฏิเสธกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาสนับสนุนว่าไม่ถูกต้องได้ เนื่องจากว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการชาวต่างประเทศที่ให้กรอบในการมองอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ไม่ได้มีตัวอย่างผลงานวิจัยในรายละเอียดมาประกอบการพิจารณา ดังนั้นเมื่อถึงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัด การแบ่งกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาอาจไม่ถูกต้องเหมาะสมเพียงพอ จึงอาจส่งผลให้เครื่องมือที่ใช้วัดไม่ดีเท่าที่ควร ข้อบกพร่องในแง่นี้คงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สมมุติฐานที่ตั้งไว้ไม่ได้รับการสนับสนุนตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี

ในสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยได้ปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้ ในสมมติฐานข้อนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ Blood and Wolfe (1960) เป็นแนวคิดพื้นฐาน จากการทบทวนวรรณกรรมผลงานวิจัยต่าง ๆ ของเขาพบว่า Blood and Wolfe ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากแก่ทรัพยากรจากภายนอกที่คู่สมรสนำเข้ามาสู่การสมรส ซึ่งได้แก่ สถานภาพทางอาชีพ รายได้ และการศึกษา แต่ไม่ปรากฏว่ามีผลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการรวมทรัพยากรทั้ง 3 อย่างเข้าด้วยกัน หรือแสดงให้เห็นถึงการแบ่งระดับทรัพยากรที่เป็นผลรวมนั้น ผู้วิจัยจึงคิดการแบ่งกลุ่มตัวแปรขึ้นเอง โดยรวมทรัพยากรทั้ง 3 อย่างเข้าด้วยกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปครบทั้ง 3 อย่าง ภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับปานกลางขึ้นไปไม่ครบทั้ง 3 อย่าง และภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับต่ำทั้ง 3 อย่าง ซึ่งการแบ่งลักษณะนี้ผลปรากฏว่าทำให้ทั้ง 3 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันมากเพียงพอ การแบ่งกลุ่มเช่นนี้จึงไม่ค่อยเหมาะสม

ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ที่สนใจน่าจะลองแบ่งกลุ่มตัวแปรนี้ใหม่ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับสูงตั้งแต่ 2 ใน 3 อย่างขึ้นไป 2) กลุ่มภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับกลางทั้ง 3 อย่าง หรือระดับกลาง 2 อย่าง และระดับสูงเพียง 1 อย่าง 3) กลุ่มภรรยาที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับต่ำทั้ง 3 อย่าง หรือระดับต่ำ 2 อย่าง และระดับอื่นเพียง 1 อย่าง ลักษณะการแบ่งกลุ่มตัวแปรเช่นนี้อาจนำไปสู่ผลการวิจัยที่ต่างไปจากเดิม เพราะความแตกต่างระหว่างระดับทรัพยากรในแต่ละกลุ่มมีมากกว่าเดิม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าอาจทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ได้

สำหรับในสมมติฐานข้อที่ 6 ในส่วนแรก ซึ่งตั้งขึ้นตามแนวทฤษฎีของ Mirowsky นั้นได้รับการยืนยันในกรณีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่ไม่ได้รับการยืนยันในกรณีความคาดหวังในเรื่องอำนาจการตัดสินใจ ดังนั้นผลการวิจัยจึงไม่ได้เป็นการปฏิเสธทฤษฎีเพราะ Mirowsky ได้ระบุแต่เพียงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเท่านั้น ไม่ได้คลุมไปถึงการคาดหวังในเรื่องอำนาจด้วย ผู้วิจัยได้เพิ่มประเด็นเรื่องการคาดหวังในเรื่องอำนาจเข้าไปเอง และเมื่อไม่ได้รับการยืนยันก็ไม่มีผลกระทบต่อทฤษฎีนั้นแต่อย่างใด

สำหรับในกรณีของสมมติฐานที่สร้างขึ้นมาจากหลักตรรกะที่ผู้วิจัยมองเห็นคือ สมมติฐานข้อที่ 3 ข้อที่ 4 และข้อที่ 5 ผู้วิจัยคิดว่าผลการวิจัยปรากฏออกมาว่าปฏิเสธสมมติฐานคงเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยจำเป็นต้องยุบกลุ่มตัวแปรเรื่องการมองตนเองของภรรยาจาก 3 กลุ่ม

เหลือ 2 กลุ่ม เพราะมีจำนวนข้อมูลไม่เพียงพอในการวิเคราะห์ ดังนั้นถ้าผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวแปรเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีระดับการมองเห็นที่แตกต่างกันมากกว่า ก็จะสามารถหาเรื่อง cutting point (ในการแบ่งเป็น 2 กลุ่ม) ลงได้มาก การแบ่งเช่นนี้อาจนำไปสู่ผลการวิจัยที่ต่างไปจากเดิม และอาจจะทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็ได้ กล่าวคือในสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 5 อาจแก้ไขการแบ่งกลุ่มการมองเห็นของภรรยาเกี่ยวกับการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มภรรยาที่ไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญหรือไม่มีบทบาท กลุ่มภรรยาที่มีบทบาทสำคัญปานกลาง และกลุ่มภรรยาที่มีบทบาทสำคัญมาก สำหรับในสมมติฐานข้อที่ 4 ตัวแปรปริมาณรายได้ของภรรยาที่จะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม แทนที่จะแบ่งเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น

สรุปรวมความได้ว่า แม้สมมติฐานในการวิจัยในข้อที่ 1 และข้อที่ 6 ในส่วนแรกซึ่งเป็นสมมติฐานที่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีจะไม่ได้รับการสนับสนุน ผู้วิจัยคิดว่าไม่น่าจะมีผลกระทบต่อทฤษฎีที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐาน เนื่องจากผู้วิจัยคาดว่าอาจเป็นเพราะความบกพร่องบางประการในการทำวิจัยดังที่ได้กล่าวมา ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องปรุงแต่งทฤษฎีเหล่านี้ใหม่ แต่กรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาสนับสนุนนี้ควรได้รับการทดสอบต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อมูลที่น่าสนใจที่ไม่เกี่ยวกับสมมติฐานพอจะสรุปได้ว่า สตรีส่วนใหญ่ที่แต่งงานแล้ว มีบุตร และอยู่ร่วมกับสามี ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านนั้น ส่วนใหญ่สาเหตุก็เนื่องมาจากต้องการเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัวให้มีกินมีใช้หรืออยู่ดีกินดีมากกว่าเดิม ซึ่งมีถึงร้อยละ 58.5 โดยจะเป็นผู้ที่นำทรัพยากรมาสู่การสมรสในระดับสูงครบทั้ง 3 อย่าง (ได้แก่ การศึกษา สถานภาพทางอาชีพ และรายได้) ถึงร้อยละ 66.0 และลักษณะรายได้ของภรรยาเหล่านี้จะนำมาใช้จ่ายในครอบครัว แต่รายได้ของภรรยาและสามีที่แตกต่างกันมากมีถึงร้อยละ 41.2

ภรรยาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่คิดว่าตนเองมีบทบาทสำคัญ หรือบทบาทสำคัญมากในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว คือ มีอยู่ร้อยละ 53.9 ในขณะที่ส่วนใหญ่มิบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัวในระดับปานกลางมีอยู่ร้อยละ 64.1 ส่วนในระดับสูงมีร้อยละ 21.6 สำหรับการตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัวของภรรยาส่วนใหญ่จะมีการตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง มีร้อยละ 61.8 ส่วนการตระหนักในระดับสูงมีร้อยละ 24.8 และเป็นผู้ที่มองว่าตนเองและสามีมีอำนาจพอ ๆ กันเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 83.3

สำหรับการยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจที่ให้ "สามีเป็นช้างเท้าหน้า" นั้น ภรรยาส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมกันเท่าไรนัก โดยมีอยู่ร้อยละ 57.2 ส่วนที่ถือว่าตนเองเป็น "ช้างเท้าหลัง" มีเพียงร้อยละ 9.2 แต่อย่างไรก็ตาม ภรรยาส่วนใหญ่ (81.7%) จะมีอำนาจการตัดสินใจภายในครอบครัวในระดับปานกลาง โดยจะมีการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในลักษณะของการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ประมาณร้อยละ 50.0 และภรรยาที่เรียกร้องขอมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการสำคัญ ๆ ของครอบครัวมีอยู่ร้อยละ 19.9 และจะมีความคาดหวังทางอำนาจเท่าเทียมกับสามี มีร้อยละ 59.5 นอกจากนี้ ภรรยาส่วนใหญ่จะตระหนักว่าตนเองพึ่งพาสามีมาก มีร้อยละ 42.8 และคิดว่าตนเองมีคุณค่าสำหรับสามีมาก มีร้อยละ 46.4

ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง "ผลกระทบจากการที่ภรรยาออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านต่ออำนาจการตัดสินใจของภรรยา และความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว" นี้พอที่จะเห็นภาพรวมได้ว่า สตรีที่สมรสแล้ว มีบุตร และอยู่ร่วมกับสามี ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจภายในครอบครัวในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังทางอำนาจในครอบครัวในลักษณะที่เท่าเทียมกับสามี

ข้อเสนอแนะในเชิงวิจัย

การศึกษาดังนี้พบว่า มีข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ควรนำมาเสนอไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานวิจัยที่จะทำการศึกษาต่อไปดังนี้คือ

1. เนื่องจากลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ เช่น อายุ ภรรยา ความแตกต่างในระดับการศึกษาของสามีและภรรยา หรือลักษณะทางอาชีพของภรรยา เมื่อทำการวิจัยออกมาแล้วผู้วิจัยพบว่า การกระจายของลักษณะทางประชากรในเรื่องที่กล่าวมามีลักษณะที่มีสัดส่วนแตกต่างกันมาก

ในเรื่องอายุภรรยา กลุ่มตัวอย่างที่เก็บ พบว่ามีภรรยาที่อายุไม่เกิน 25 ปี เพียงร้อยละ 5.2 (จำนวน 16 คน) ในขณะที่มีภรรยาที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี ถึงร้อยละ 72.9 (จำนวน 223 คน) และภรรยาที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.9 (จำนวน 67 คน)

ในเรื่องความแตกต่างในระดับการศึกษาของสามีและภรรยา กลุ่มตัวอย่างที่เก็บ พบว่ามีกลุ่มที่สามีมีระดับการศึกษาสูงกว่าภรรยา มีร้อยละ 14.4 (จำนวน 44 คน) ในขณะที่กลุ่มที่สามีและภรรยามีระดับการศึกษาเท่ากัน มีถึงร้อยละ 74.5 (จำนวน 228 คน) และกลุ่มที่ภรรยามีระดับการศึกษาสูงกว่าสามี มีร้อยละ 11.1 (จำนวน 34 คน)

ในเรื่องลักษณะการประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่เก็บ พบว่ามีผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัท หรือค้าขาย มีร้อยละ 43.8 (จำนวน 134 คน) ผู้ที่รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ มีร้อยละ 22.9 (จำนวนกลุ่มละ 70 คน) ในขณะที่ผู้ที่ประกอบอาชีพในทางวิชาชีพ มีร้อยละ 10.5 (จำนวน 32 คน) ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่จะทำวิจัยควรต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วยเพราะจะช่วยให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ปัญหาในการหากกลุ่มตัวอย่างสตรีที่สมรสแล้ว มีบุตร และอยู่ร่วมกับสามี ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกร้านภายหลังจากการสมรสแล้ว 1 ปีขึ้นไป เป็นประเด็นสำคัญที่สุดประเด็นหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างลักษณะดังกล่าวค่อนข้างหายาก ทำให้ผู้วิจัยสามารถหากกลุ่มตัวอย่างลักษณะนี้ได้เพียง 48 คน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจ และความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาภายในครอบครัวต่อไป น่าที่จะศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มตัวอย่างชนิดนี้ โดยให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่

3. แนวคิดทางทฤษฎีอื่นที่ผลงานวิจัยชิ้นนี้สนับสนุนด้วย ควรจะได้รับการพิจารณาออกแบบการวิจัยเป็นการเฉพาะ เรื่องในโอกาสต่อไป

4. ในประเด็นแบบสอบถาม ปัญหาที่พบคือเนื่องจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะค่อนข้างยาว ผู้วิจัยได้พบว่าผู้ตอบบางคนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยตอบไม่ครบ ทำให้ผู้วิจัยต้องคัดออก ดังนั้นในการแก้ปัญหานี้ทางหนึ่งที่น่าจะทำได้ คือควรลดแบบสอบถามให้มีความยาวน้อยลง